

Пестовська З.С.кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування
Університету імені Альфреда Нобеля**Гудзь Н.І.**заступник керівника
Департаменту фінансового моніторингу ПАТ КБ «ПриватБанк»

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКАМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Визначено найбільш ризикові фінансові операції з погляду відмивання коштів. Розглянуто заходи належної перевірки клієнта – ідентифікацію, верифікацію, вивчення клієнта, уточнення інформації про клієнта, поглиблену перевірку. Наведено класифікацію клієнтів банків у межах заходів із фінансового моніторингу. Проаналізовано динаміку інформувальних операцій у 2012–2016 рр. Визначено критерії ризику для фінансових операцій відповідно до особливостей діяльності різних суб'єктів фінансового посередництва. Визначено першочергові заходи банку як суб'єкта первинного фінансового моніторингу щодо публічних осіб, близьких або пов'язаних із публічними особами. Обґрунтована необхідність створення бази даних, в якій буде наявна вся інформація та історія змін щодо належності особи до публічної особи, близької або пов'язаної з публічною особою, на державному рівні.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, банк, боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, публічна особа, інформування.

Определены наиболее рискованные финансовые операции с точки зрения отмывания средств. Рассмотрены меры надлежащей проверки клиента – идентификация, верификация, изучение клиента, уточнение информации о клиенте, углубленная проверка. Приведена классификация клиентов банков в рамках мероприятий по финансовому мониторингу. Проанализирована динамика информирования о финансовых операциях в 2012–2016 гг. Определены критерии риска для финансовых операций в соответствии с особенностями деятельности различных субъектов финансового посредничества. Определены первоочередные мероприятия банка как субъекта первичного финансового мониторинга по отношению к публичным лицам, близким или связанным с публичными лицами. Обоснована необходимость создания базы данных, в которой будет вся информация и история изменений принадлежности лица к публичному лицу, близкому или связанному с публичным лицом, на государственном уровне.

Ключевые слова: финансовый мониторинг, банк, борьба с легализацией (отмыванием) доходов, публичное лицо, информирование.

Постановка проблеми. Законодавство в Україні стосовно банківської системи постійно змінюється. Так, Постановою НБУ № 417 від 26.06.2015 р. було затверджено нове «Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» [1]. Згідно з новою Редакцією цього Положення банки України насамперед повинні виявляти факт належності клієнта або особи, яка діє від його імені, до національних, іноземних публічних діячів, діячів, що виконують політичні функції в міжнародних організаціях (далі – публічні діячі), до осіб, близьких або пов'язаних із публічними діячами, під час здійснення ідентифікації, верифікації та в процесі їх обслуговування у порядку здійснення заходів для з'ясування джерел походження коштів таких осіб (активів, прав на такі активи) на підставі отриманих від них документів. При цьому банкам як користувачам не про-

понують якихось офіційних джерел на кшталт Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У публікаціях за темою організації фінансового моніторингу таких авторів, як М. Васюк [2], О. Єрмоленко [3], С. Єгоричева [4], І. Коломієць [5], Т. Ковч [6], В. Першин [7], Б. Сюркало [8] розглядаються теоретичні складники фінансового моніторингу і не проводиться огляд змін у законодавстві стосовно дій банку щодо виявлення публічних осіб, близьких або пов'язаних із публічними особами. Навчальних посібників з використанням нової нормативної бази не видано. Недостатніми для цілей нашого дослідження є і практичні коментарі таких поважних авторів, як І. Гаєвський [9], І. Дзедзик [10], О. Куришко [11], О. Петрук [12], О. Ярмач [13].

Метою статті є обґрунтування значення створення бази даних, в якій буде наявна вся інформація та історія змін щодо належності особи до публічної, близької або пов'язаної із публічною особою, на державному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська сфера завдяки різноманітності фінансових послуг та інструментів, клієнтської бази й акумуляції залучених коштів є привабливим об'єктом для застосування схем відмивання коштів.

Відповідно до Національної оцінки ризиків [14], до найбільш ризикових фінансових операцій з погляду відмивання коштів можна віднести: готівкові фінансові операції; фінансові операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю; фінансові операції, пов'язані з поповненням рахунків новостворених підприємств; фінансові операції, які проводяться високоризиковими клієнтами (публічними особами); фінансові операції, пов'язані з одержанням або наданням фінансової допомоги.

Відмивання злочинних доходів являє собою складний процес, що включає безліч операцій, проведених різними методами, які постійно вдосконалюються [15, с. 14]. Корупція як соціальне явище є серйозною проблемою будь-якого суспільства. Найбільш небезпечною формою корупції є зрошення злочинних елементів з державними структурами, внаслідок чого чиновник працює насамперед із метою власного збагачення або займається торгівлею службовими функціями [15, с. 8].

У процесі фінансового моніторингу найважливішу роль відіграють банки, які є суб'єктами первинного фінансового моніторингу [16, с. 347].

Банки вживають такі заходи належної перевірки клієнта згідно з [17], як:

- ідентифікація – отримання суб'єктом первинного фінансового моніторингу від клієнта (представника клієнта) ідентифікаційних даних;
- верифікація – встановлення (підтвердження) суб'єктом первинного фінансового моніторингу відповідності особи клієнта (пред-

ставника клієнта) у його присутності отриманим від нього ідентифікаційним даним;

- вивчення клієнта – процес отримання суб'єктом первинного фінансового моніторингу під час ідентифікації та/або в процесі обслуговування клієнта інформації щодо фінансового стану клієнта та змісту його діяльності; проведення оцінки фінансового стану клієнта; визначення належності клієнта або особи, яка діє від його імені, до національних або іноземних публічних діячів, діячів, що виконують політичні функції в міжнародних організаціях, або пов'язаних з ними осіб; з'ясування місця його проживання або місця перебування чи місця тимчасового перебування в Україні (усіх даних щодо адреси місця проживання (перебування), таких як назва країни, регіону (області), району, міста (села, селища), вулиці (провулку), номера будівлі (корпусу), номера квартири);

- уточнення інформації про клієнта – актуалізація даних щодо клієнта, в тому числі ідентифікаційних даних, шляхом отримання документального підтвердження наявності (відсутності) змін у них;

- поглиблена перевірка – здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу заходів з отримання (зокрема, від органів державної влади, державних реєстраторів, з офіційних або публічних джерел) інформації про клієнта (представника клієнта) для підтвердження або спростування наданих ним даних, достовірність яких є сумнівною.

Основним документом, який визначає функції фінансового моніторингу в банку, є «Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» [1], яке безпосередньо пов'язане із Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [17]. Спираючись на матеріали НБУ та [17], можна навести певну класифікацію клієнтів банків (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація клієнтів банків у межах заходів із фінансового моніторингу

Тип клієнта	Географія – клієнт із країни	Товар, послуга
Терорист	Іран та КНДР	Великі міжнародні перекази
Публічний діяч (іноземний, національний, міжнародний), близькі їй особи, пов'язані особи, бенефіціари	Стратегічні недоліки у протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму	
Складна структура власності		
Неприбуткова установа	Офшор	Дистанційні послуги
Іноземна фінустанова	Бойові дії	
Виробляє зброю	Санкції з боку ООН	Інтелектуальні послуги
Випускає акції на пред'явника		
Підозра на фіктивність		

До клієнтів високого ризику банки мають вживати таких заходів належної обачливості, як надання послуг таким особам з дозволу керівника; з'ясування джерел походження коштів таких осіб, перевірка фінансового стану; уточнення інформації про клієнта кожного року; прийняття рішення щодо подання інформації про суб'єкта підвищеного фінансового ризику у разі операцій понад 150 тис. є обов'язковим.

За даними Служби фінансового моніторингу [18] ми можемо відстежити динаміку інформувань суб'єктів фінансового посередництва України. Ми бачимо, що за останні п'ять років загальна кількість таких інформувань збільшилась у 6,5 разів, і 98% її обсягу – це повідомлення від банків (табл. 2). Більш детально розподіл інформувань між суб'єктами фінансового посередництва (крім банків) у 2016 році ми бачимо в табл. 3. З них найбільші частки – у страховиків (62,3%) та у профучасників фондового ринку (32,1%).

Також ми можемо дійти висновку, що найбільше інформувань у 2016 році, а саме 93% від загального обсягу, було зроблено за ознаками обов'язкового фінансового моніторингу (табл. 4).

На підставі положень НБУ та [17] ми визначили критерії ризику для фінансових операцій

відповідно до особливостей діяльності різних суб'єктів фінансового посередництва (табл. 5).

Визначивши ймовірні ризики та приймаючи рішення про доцільність співпраці зі своїми наявними і потенційними клієнтами, фінансові посередники можуть відмовити клієнтам із таких причин, як неможливість ідентифікації; відсутність бенефіціара; відсутність даних про клієнта під час переказу коштів; підозра тероризму; підозріла операція.

Відповідно до п. 1 ст. 1 Закону [17], національні публічні діячі – фізичні особи, які виконують або виконували протягом останніх трьох років визначені публічні функції в Україні, а саме: Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України; перші заступники та заступники міністрів, керівники інших центральних органів виконавчої влади, їх перші заступники і заступники; народні депутати України; Голова та члени Правління Національного банку України, члени Ради Національного банку України; голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів; члени Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів; Генеральний прокурор та його заступники;

Таблиця 2

Динаміка інформувань про фінансові операції у 2012–2016 роках

Рік	2012	2013	2014	2015	2016
Всього, в т. ч.	975 399	990 337	1 297 324	4 391 834	6 381 728
Банки	643 862	954 380	1 260 508	4 321 637	6 2607 27
Небанківські фінансово-кредитні установи	31 537	35 957	36 816	44 480	59 049

Таблиця 3

Розподіл інформувань про фінансові операції НБФКУ у 2016 році

Тип небанківської фінансово-кредитної установи	Кількість, од.	Питома вага, %
Страховики	36 782	62,30
Інші суб'єкти господарювання, що надають фінансові послуги	2583	4,37
Професійні учасники фондового ринку	18 987	32,10
Суб'єкти господарювання, які проводять лотереї	399	0,68
Нотаріуси	20	0,03
Інші суб'єкти первинного фінансового моніторингу	278	0,48
Всього	59 049	100,00

Таблиця 4

Розподіл прийнятих на облік інформувань за ознаками фінансового моніторингу у 2016 році

Ознака	Кількість, од.	Питома вага, %
За ознаками обов'язкового моніторингу	5 925 372	93,76
За ознаками внутрішнього моніторингу	315 262	4,99
За ознаками обов'язкового та внутрішнього моніторингу	76 728	1,21
Фінансові операції, що надійшли на запит щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій	2414	0,04
Всього	6 381 728	100,00

Таблиця 5

Критерії ризику для фінансових операцій

Банки	Страховики	Фондовий ринок	Нотаріуси	Ріелтори	Кредитні спілки, ломбарди
Операції з використанням готівки або smurfing (розпилення вкладів з метою відмивання грошей або відмивання грошей шляхом великої кількості дрібних банківських операцій)		Клієнтом або об'єктом операції є емітент цінних паперів, що не розкриває інформацію про свою діяльність або відсутній за місцезнаходженням, або якому зупинено торги на біржі		Відсутня інформація для визначення бенефіціарного власника клієнта або клієнт є неприбутковою організацією	Надання кредитів посадовим особам керівництва спілки за зниженою ставкою
Операції з використанням дистанційної послуги		Операції за готівку, векселі та цінні папери на пред'явника	Спроба здійснення готівкових операцій на суму, що перевищує встановлений законодавством рівень		
Операції зі здійснення міжнародних переказів	Дострокове розірвання договору страхування з перерахування коштів на користь третьої особи	Здійснення операції з цінними паперами поза біржею на суму не менше 1 млрд грн, або яка значно перевищує їх номінальну вартість, або за попередньо внесу готівку	Здійснення операцій з нерухомим майном, ціна якого відрізняється від ринкової, або на яке накладено арешт		Низький рівень підготовки посадових осіб керівництва спілки та відсутність інформації про їхню ділову репутацію та контролю за їхньою діяльністю
Операції за дорученням, без встановлення прямого контакту з банком	Сплата страхових платежів особою, яка не є страхувальником	Відсутність інформації для ідентифікації клієнта або клієнт є публічним діячем чи близькою до нього особою, або внесений до списку осіб-терористів чи є неприбутковою організацією	Проведення у великих розмірах фінансових операцій з купівлі-продажу товарів, послуг, визначити вартість яких складно або неможливо	Реєстрація нерезидента в офшорі чи у країнах, які недостатньо виконують рекомендації FATF	Отримання (за довіреністю) кредитів від імені членів кредитної спілки та дострокове їх погашення
Невідповідність операції змісту діяльності клієнта	Часте внесення змін до договору страхування у зв'язку із заміною страхувальника, застрахованого, вигодонабувача				
Операції нерезидента з іноземною валютою	Отримання страхових (перестрахових) платежів, виплат (відшкодувань) від нерезидентів	Реєстрація нерезидента в країні-агресорі, офшорі чи у країнах, які недостатньо виконують рекомендації FATF, або якщо нерезидент є емітентом акцій на пред'явника	Клієнт діє через посередника, без встановлення особистого контакту з нотаріусом		Неодноразове укладання договорів поручительства з особою про сплату за кредит в іншій кредитній установі, якщо ця особа вносить кошти на рахунки поручителю та має кредит в іншій кредитній установі
Регулярне одержання (надання, повернення) кредитів	Укладання клієнтом двох і більше договорів страхування життя на користь третьої особи строком до п'яти років	Набуття права власності на пакет цінних паперів за договорами дарування або міни на суму, що є не меншою від порогової для проведення обов'язкового фінансового моніторингу життя			
Взаємозалік вимог за експортно-імпортними операціями	Пропозиція клієнта істотно збільшити розмір страхової суми за договором страхування життя				Розміщення в ломбарді цінностей на суму не менше 10 мінімальних заробітних плат

Голова Служби безпеки України та його заступники; Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники; Голова Антимонопольного комітету України та його заступники; Голова та члени Рахункової палати; члени Національної ради з питань телебачення і радіомовлення України; надзвичайні і повноважні посли; Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України, начальники Сухопутних військ України, Повітряних Сил України, Військово-Морських Сил України; державні службовці, посади яких належать до категорії «А»; керівники обласних територіальних органів центральних органів виконавчої влади, керівники органів прокуратури, керівники обласних територіальних органів Служби безпеки України, голови та судді апеляційних судів; керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків; керівники керівних органів політичних партій та члени їх центральних статутних органів.

Відповідно до п. 2 ч. 5 ст. 6 Закону [17] та п. 50 Положення [1], банк як суб'єкт первинного фінансового моніторингу до встановлення ділових (договірних) відносин, відкриття рахунку, здійснення разових фінансових операцій на значну суму під час вивчення клієнта, а також у строки, передбачені для проведення уточнення/додаткового уточнення інформації про клієнта, зобов'язаний у разі виявлення факту належності клієнта або особи, яка діє від його імені, до публічних осіб, до осіб, близьких або пов'язаних із публічними особами, з'ясувати джерела походження коштів та активів таких осіб на підставі отриманих від них документів та/або інформації з інших джерел, якщо така інформація є публічною (відкритою), підтвердити документально джерела походження їхніх активів, прав на такі активи, встановлювати з дозволу керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу ділові відносини з такими особами.

Згідно з п. 51 Положення [1], банк зобов'язаний вжити усіх заходів щодо встановлення факту належності/неналежності клієнта до публічної особи, до особи, близької або пов'язаної з публічною особою, а також факти, що свідчать про з'ясування джерел походження активів такого клієнта, підтверджувати документально.

Власний досвід свідчить, що на банк покладена непосильна праця зі з'ясування належності/неналежності клієнта до публічної особи, до особи, близької або пов'язаної з публічною особою, тому що немає офіційної державної бази національних публічних діячів, а тим більше – іноземних публічних діячів. Так, для вирішення цього питання банк використовує усі наявні інтернет-

ресурси, використовує власні напрацьовані бази даних, ретельно перевіряє інформацію, вказану клієнтом в анкетах-опитувальниках. З інтернет-ресурсів банки користуються Відкритим реєстром національних публічних діячів [19], Єдиним державним реєстром декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [20], інтернет-довідником «Офіційна Україна сьогодні» [21], офіційними веб-сайтами органів державної влади України.

Щодо виявлення керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки банки також мають складнощі, тому що, як правило, державні підприємства обслуговуються у державних банках, а особа, яка займає керівну посаду, для відкриття особистих рахунків собі та своїм близьким використовує комерційні банки.

Найчастіше до банку для відкриття рахунку звертається близька особа керівника державного підприємства, наприклад, дочка або онука, які вже мають інші прізвища та, приховуючи належність до близької до публічної особи, наражають банк на невиконання п. 2 ч. 5 ст. 6 Закону [17], згідно з яким встановлений перелік додаткових заходів, які банк повинен здійснювати до таких осіб, а саме: встановлювати джерела походження коштів на підставі отриманих від клієнта документів, отримувати дозвіл на встановлення ділових відносин із такими клієнтами від керівника банківської установи.

Звичайно, для зниження ризиків банки повинні вимагати інформацію та документи щодо джерел походження коштів від усіх клієнтів, які відкривають вкладний рахунок (депозит) на значну суму. Але різниця в тому, що якщо до банку для відкриття рахунку вперше звернулася особа, яка належить до публічних діячів, близької або пов'язаної із публічною, то працівник банку повинен отримати дозвіл на встановлення ділових відносин від керівника банку та після встановлення ділових відносин одразу встановити такій особі високий ризик проведення фінансових операцій.

Вважаємо, що всі дії банків щодо пошуку та виявлення публічної особи, а тим паче близьких або пов'язаних із публічною особою, є малоефективними, а звинувачення банків у приховуванні приналежності особи до публічної є безпідставними, оскільки: інтернет-джерела містять інформацію лише про чинних керівників державних органів та державних підприємств, а Закон передбачає виявлення також осіб, які останні три роки виконували визначені публічні функції, та не дає можливості ефективно відстежувати зміни; інтернет-ресурси, створені громадськими об'єднаннями, є неповними; клієнти, які самі мають приналежність до публічних осіб, приховують таку інформацію з відомої нам причини: такі клієнти досить обізнані щодо вимог законодавства у цій сфері.

Для виконання банками обов'язків суб'єктів первинного фінансового моніторингу в умовах сьогодення необхідна база даних, яке міститиме всю інформацію та історію змін щодо належності особи до публічної особи, близької або пов'язаної з публічною особою, створена на державному рівні.

Забезпечення легкого, швидкого, ефективного та практичного доступу до такої інформації є обов'язком держави, що вимагає від неї прийняття необхідних процедур, наприклад, за допомогою національного законодавства про свободу інформації. Ці процедури повинні забезпечувати своєчасну обробку запитів на отримання інформації відповідно до чітких правил.

Так, база даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України є далекою до ідеальної, там немає історії змін щодо керівних органів підприємств, їх засновників та бенефіціарних власників. Вважаємо, що наявність такої інформації спростить та прискорить, наприклад, якесь розслідування правоохоронних органів.

Створення Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та затверджені НБУ зміни від 27.11.2015 р. до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [22] дали можливість працівнику банку, який відкриває рахунок, засвідчувати своїм підписом / електронно-цифровим підписом роздруковані/скопійовані відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців про суб'єкта господарювання, отримані у формі відкритого доступу через офіційний веб-сайт центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних

осіб-підприємців. Це був великий крок держави до спрощення роботи банків та унеможливлення шахрайських дій під час відкриття рахунків.

Такого самого кроку чекаємо щодо до публічних осіб, близьких або пов'язаних із публічною особою.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, основні зміни у законодавстві стосовно фінансового моніторингу в банках стосуються встановлення факту належності/неналежності клієнта до публічної особи, до особи, близької або пов'язаної з публічною особою, а також фактів, що свідчать про з'ясування джерел походження активів такого клієнта. Можемо зрозуміти значення фінансового моніторингу в банках для держави у боротьбі зі злочинністю, корупцією, тому що саме через операції в банках злочинці та корупціонери намагаються легалізувати доходи, отримані незаконним шляхом. Саме в банках відкривають рахунки новостворені фіктивні фірми, проводять операції зі зняття/внесення готівки, намагаючись приховати готівку від оподаткування, перераховують та отримують кошти від сумнівних операцій.

Завдання фінансового моніторингу в банку – своєчасно виявляти, реєструвати та надавати такі відомості до уповноважених органів – Держаной служби фінансового моніторингу та Національного банку України. Тільки злагоджена робота усіх гілок фінансового моніторингу буде сприяти державі у боротьбі з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Для виконання завдань фінансового моніторингу банкам необхідна база даних, в якій буде наявна вся інформація та історія змін щодо належності особи до публічної особи, близької або пов'язаної із публічною особою, створена на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу / Постанова Правління НБУ 26.06.2015 № 417 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0417500-15>.
2. Васюк М. Роль фінансового моніторингу для забезпечення фінансової безпеки України / М. Васюк // Економіст. – 2015. – № 5. – С. 51–53.
3. Ермоленко О.А. Фінансовий моніторинг в Україні / О.А. Ермоленко, Н.М. Лисьонкова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 37. – С. 23–26.
4. Єгоричева С.Б. Організація фінансового моніторингу в банках [текст] навч. посіб. / С.Б. Єгоричева. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 292 с.
5. Коломієць І.В. Державний фінансовий моніторинг в Україні: сучасний стан і шляхи вдосконалення / І.В. Коломієць // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 164–169. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10kivisv.pdf>.
6. Ковч Т.Б. Формування системи фінансового моніторингу в банківській сфері України : дис. ... канд. екон. наук : Тамара Богданівна Ковч. – К., 2011. – 23 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://liber.onu.edu.ua/oracunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:423461/Source:default>.
7. Першин В.Г. Фінансовий моніторинг як організаційно-правове явище: сутність і принципи / В.Г. Першин // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 5. – С. 216–218 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2016/65.pdf.
8. Сюркало Б.І. Напрями вдосконалення державного фінансового моніторингу / Б.І. Сюркало // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=779>.

9. Гаєвський І.М. Фінансовий моніторинг як адміністративно-правовий засіб запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом / І.М. Гаєвський // Університетські наукові записки. – 2010. – №3 (35). – С.142–146.

10. Дзедзик І.Б. Місце ризиків у системі фінансового моніторингу операцій банківської установи / І.Б. Дзедзик // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 109–114. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ird.gov.ua/pe/re200804/re200804_109_DzedzykiB.pdf.

11. Куришко О.О. Аналіз світового досвіду у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у контексті можливості його використання в Україні / О.О. Куришко // Фінансовий простір. – 2013. – № 2. – С. 8–15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1302/13kooasd.pdf>.

12. Петрук О.М. Особливості розвитку системи фінансового моніторингу / О.М. Петрук, К.Д. Левківська // Вісник ЖДТУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – № 2 (64). – С. 288–292. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/33540/36968.pdf>.

13. Ярмак О. Коли про ваші рахунки банк повідомить куди слід: базові аспекти фінансового моніторингу транзакцій юросіб / О. Ярмак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobiz.ua/rko/statti/koli_pro_vashi_rahunki_bank_povidomit_kudi_slid_bazovi_aspekti_finansovogo_monitoringu_tranzaktsiy_yurosib.

14. Збірка матеріалів спільного міжнародного семінару ОБСЄ та Держфінмоніторингу на тему «Впровадження національної оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму як елементу державної політики детінізації економіки України». http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=558&art_id=21772&lang=uk.

15. Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу України за 2016, 2015, 2014 роки. – К., 2017. – 126 с.

16. Кузнецова С.А. Банківська система: навч. посіб. / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

17. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення / Закон України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.

18. Офіційний сайт Служби фінансового моніторингу України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua/>.

19. Відкритий реєстр національних публічних діячів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://per.org.ua/uk/>.

20. Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://public.nazk.gov.ua/>.

21. Інтернет довідник «Офіційна Україна сьогодні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dovidka.com.ua/user/>.

22. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах / Постанова Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

Pestovska Z.S., Gudz N.I.

MODERN ASPECTS OF BANK FINANCIAL MONITORING ORGANIZATION

Now Ukrainian banks should first of all identify the fact that their clients are public figures, persons close to or connected with public figures, during the process of identification, verification, and servicing according to the implementation of measures to find out sources of origin of funds of such figures on the basis of documents received from them.

The riskiest financial operations in terms of money laundering are: cash; in foreign economic activity; related to replenishment of newly established enterprises accounts; conducted by high-risk clients (by public persons); related to the receipt or provision of financial assistance.

Banks are subjects of initial financial monitoring and take some measures of due diligence of the client: identification; verification; studying the client; clarification of client's information; in-depth review.

When identifying probable risks and deciding whether to cooperate with existing and potential clients, financial intermediaries may refuse clients for the following reasons: the impossibility of identification; absence of a beneficiary; lack of customer data when transferring funds; suspicion of terrorism.

The bank is assigned an unremitting work to ascertain whether client belongs or no to a public figure because in Ukraine we haven't official state base of national and foreign public figures.

All actions of banks in looking for and revealing a public figure are now ineffective. In order to fulfil the functions of banks as of initial financial monitor now, we require a database containing all information and history of changes in the person's belonging to a public figure, created at the state level.

Key words: financial monitoring, bank, fight against legalization (laundering) of proceeds, public person, informing.